

Актуальне дослідження стратегії розвитку інфраструктури аграрного ринку регіону

Аграрний сектор України є однією з пріоритетних сфер економіки нашої держави, що впливає на визначення її місця в міжнародному поділі праці та безпосередньо формує рівень конкурентоспроможності. Завдяки нарощуванню обсягів сільськогосподарського виробництва Україна протягом останніх років значно збільшила свій експортний потенціал, увійшовши до числа провідних країн-експортерів за певними категоріями продукції.

Водночас вітчизняний аграрний сектор на шляху свого розвитку зустрічає низку проблем, які обмежують можливості максимально повного використання наявного виробничого потенціалу. Насамперед це стосується недостатньої ефективності господарювання, низької товарності багатьох господарств і переважно сировинної орієнтації експорту. Особливо гостро відчувається брак інновацій як у сільському господарстві, так і в розвитку інфраструктури аграрного ринку регіону. Саме ці чинники призводять до відставання України від провідних держав Європи та світу за рівнем урожайності сільськогосподарських культур, продуктивності худоби, енергомісткості аграрного сектору.

У першому розділі монографії¹ «Теоретико-методологічні засади інноваційного розвитку інфраструктури аграрного ринку регіону» систематизовано й узагальнено теоретичні підходи до проведення наукових досліджень інфраструктури аграрного ринку на загальнодержавному та регіональному рівнях, окреслено принципи і здійснено класифікацію чинників формування та

розвитку аграрного ринку регіону на інноваційній основі, проведено його структурний аналіз шляхом виділення основних елементів, ланок і складових.

Автор вдало підкреслює та доводить, що інфраструктура аграрного ринку об'єднує ринкові інститути, підприємства та організації, органи державної влади і місцевого самоврядування, які забезпечують безперербійне функціонування аграрного ринку, сприяють зниженню трансакційних витрат його учасників шляхом стимулювання відкритої конкуренції, створення умов для безперешкодного входу на ринок і виходу з нього, гарантування безпеки ведення бізнесу та захисту прав власності учасників цього ринку, а також підтримують механізм ринкового ціноутворення на сільськогосподарську продукцію. Своєю чергою, розвинена інфраструктура аграрного ринку є дієвим важелем розвитку вертикальних взаємозв'язків та горизонтальної інтеграції в агропродовольчій сфері, каталізатором поширення ринкової інформації в середовищі суб'єктів аграрного ринку та важливим засобом формування ринкових цін на сільськогосподарські товари через врівноваження попиту і пропозиції на них в умовах відкритої конкуренції.

У другому розділі «Інноваційний розвиток інфраструктури аграрного ринку регіону як чинник нарощування виробничого потенціалу регіональної економіки» виявлено характер формування інноваційних основ виробничої, транспортно-логістичної, фінансової та інноваційної інфраструктури аграрного ринку регіону в контексті

© О. А. Біммер, 2015.

¹ Чемерис В. А. Інноваційний розвиток інфраструктури аграрного ринку: регіональний контекст : монографія / В. А. Чемерис. – Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України», 2015. – 346 с. – ISBN № 978-966-02-7494-5.

нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції у Львівській області.

Визначено, що в сучасних умовах пріоритетним напрямом інноваційного розвитку інфраструктури аграрного ринку Львівщини є стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції на основі впровадження нових технологій. Насамперед це стосується підвищення ефективності використання наявного аграрного потенціалу відповідних сільських територій на основі збільшення продуктивності праці в аграрному секторі економіки, підвищення урожайності сільськогосподарських культур, поліпшення якості та рентабельності тваринницької продукції.

Для здійснення комплексної оцінки можливостей розвитку аграрних кластерів та інших елементів інноваційної інфраструктури аграрного ринку регіону у Львівській області автор проводить аналіз виробничих параметрів і складових соціально-економічного потенціалу регіональної економіки, взявши за основу кластерний аналіз. Такий метод дає змогу виділити шість основних зон кластеризації, кожна з яких представлена відносно однорідними параметрами потенціалу розвитку сільськогосподарського виробництва.

Третій розділ *«Вплив модернізації інфраструктури аграрного ринку регіону на збільшення пропозиції сільськогосподарської продукції та формування попиту на неї»* присвячений дослідженню особливостей формування і розвитку соціальної, комунальної, інформаційно-комунікаційної та маркетингової інфраструктури аграрного ринку регіону на інноваційних засадах.

Автор у своїй монографії стверджує, що, разом із соціальною та комунальною інфраструктурою аграрного ринку регіону, особливо важливого значення в контексті досягнення збалансованості між попитом на сільськогосподарську

продукцію та її пропозицією, набуває маркетингова інфраструктура. У сучасних умовах вона стає однією з тих складових інфраструктурного забезпечення аграрного ринку на регіональному рівні, які потребують першочергової уваги з погляду інноваційного розвитку цього ринку та підвищення ефективності його діяльності. Функціонування вказаної інфраструктури безпосередньо впливає на інтенсивність товарообміну між виробниками і споживачами аграрної продукції, дозволяє стимулювати попит на неї, формувати пропозицію на відповідні групи сільськогосподарських товарів, а також визначати цінову політику на регіональному продовольчому ринку.

Четвертий розділ монографії *«Пріоритетні напрями інноваційного розвитку інфраструктури аграрного ринку регіону в сучасних умовах»* містить авторські пропозиції щодо стратегічних орієнтирів, концептуальних засад і практичних заходів з розвитку інфраструктури аграрного ринку регіону на інноваційній основі.

Зокрема, автор запропонував концепцію реформування системи підготовки регіональних стратегій і програм розвитку як загалом, так і секторальних, зокрема тих, що орієнтовані на підвищення ефективності функціонування інфраструктури аграрного ринку регіону та його сільських територій. Вказане реформування має здійснюватися в руслі трьох взаємопов'язаних напрямів трансформації: аксіологічного, економічного та адміністративно-управлінського. Він стверджує, що гармонійне поєднання інституційних, фінансових і соціальних інструментів у функціонуванні механізмів модернізації інфраструктури аграрного ринку регіону на основі сталого розвитку сільських територій у сучасних соціально-економічних умовах є одним з головних пріоритетів формування регіональної аграрної політики.

У роботі є і певні дискусійні питання, зокрема щодо проведення

наукового аналізу основних інституційних бар'єрів, які блокують інноваційний розвиток інфраструктури аграрного ринку регіону, насамперед інституційних пасток, аномалії та мутації інститутів, інституційних розривів і ям. Разом з цим необхідно зазначити, що окремі підрозділи роботи перевантажені цитатами та посиланнями на інших авторів.

Однак наведені недоліки не є суттєвими та не мають вагомого впливу на повне і всебічне розкриття теми дослідження.

Рецензована монографія є цілісним і завершеним дослідженням, яке виконане на актуальну тему, характеризується науковою новизною

і практичною цінністю. Наукова обґрунтованість основних положень, висновків і пропозицій свідчить про належний рівень проведеного дослідження та його вагоме практичне значення. Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності органів державного та місцевого управління, а також для навчально-методичного забезпечення викладання багатьох фахових дисциплін у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації. Впровадження рекомендацій і висновків, запропонованих автором, дозволить удосконалити механізм функціонування інфраструктури аграрного ринку регіону.

Біттер Олександр Аронович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та теорії фінансів Львівської державної фінансової академії (abitter@ukr.net).

Bitter Oleksandr Aronovych – Doctor in Economics, Professor, Head of the Department of International Economics and Finance Theory of the Lviv State Financial Academy (abitter@ukr.net).

Надійшло 20.03.2015 р.